

Jeseníček

Ročník
39

Číslo 12
2013 - 2014

Stránka dějepisu

Novou rubriku připravují pro čtenáře
Jeseníčku Milan Ondič a Roman Jaroš
z osmé třídy.

Manželky Karla IV.

1. BLANKA Z VALOIS

Blanka z Valois (křtěná Markéta) se narodila ve Francii roku 1316 a vyrůstala na královském dvoře svého bratrance Karla IV. Sličného. Jako sedmiletou ji provdali 15. května 1323 za stejně starého prince Václava. A ještě k jedné významné události tehdy došlo: při biřmování¹ dostal mladý princ Václav po svém strýci a kmotru, francouzském králi, jméno Karel.

Po svatbě zůstal Karel na vychování na pařížském královském dvoře, zatímco jeho žena Blanka byla vychovávána v domě svých rodičů. Jako manželé začali žít spolu až poté, co 12. června 1334 dorazila Blanka do Prahy. 25. května 1335 se manželům narodilo první dítě, dcera Markéta, a v roce 1342 druhé dítě, dcera Kateřina. Blanka zemřela po krátké nemoci 1. srpna 1348 ve věku necelých dvaatřiceti let.

2. ANNA FALCKÁ

Anna Falcká se narodila 26. září 1329 jako dcera rýnského falckraběte Rudolfa II. a Anny Korutanské (Tyrolské). O jejím dětství toho mnoho nevíme, známější se stává až po svém sňatku. Svatba 33letého Karla IV. s půvabnou 20letou Annou se konala 4. března 1349.

17. ledna 1350 se Anně v Praze narodil vytoužený syn Václav, který ale ve věku necelých dvou let zemřel. Třináct měsíců nato, 2. února 1353, zemřela v Praze ve věku třiaadvaceti let i Anna Falcká. Král Karel IV. však dlouho vdovcem nezůstal - již za tři měsíce se znovu oženil, tentokrát s Annou Svídnickou.

3. ANNA SVÍDNICKÁ

Anna Svídnická se narodila roku 1339 jako jediná dcera svídnického knížete Jindřicha II. a uherské princezny Kateřiny. V době sňatku s Karlem jí bylo pouhých 14 let. V roce 1358 porodila dceru Alžbětu a v roce 1361 pak syna Václava, pozdějšího českého krále Václava IV. Karel se tak konečně dočkal syna a dědice české koruny. Při porodu třetího, dítěte 11. července 1362 Anna Svídnická, ve své době považovaná za nejkrásnější ženu v Evropě, zemřela.

¹ Biřmování dokončuje to, co započal křest. Dělá z člověka dospělého křesťana.

4. ELIŠKA (též ALŽBĚTA) POMOŘANSKÁ

Narodila se někdy kolem roku 1347 jako dcera pomořanského vévody Bohuslava V. a Alžběty, dcery polského krále Kazimíra III. Velikého. Honosná svatba s Karlem IV. se konala 21. května 1363 v Krakově. Alžbětě bylo v době sňatku šestnáct let, Karlovi 47.

Na rozdíl od předchozích manželek měla Alžběta statnou postavu a vynikající fyzickou kondici. Pověst říká, že dokázala lámat podkovy, meče a železné pruty. Byla nejplodnější z Karlových manželek. Během manželství mu porodila šest dětí, z toho čtyři syny.

Přestože Alžběta těžce snášela skutečnost, že Karel oproti jejímu synu Zikmundovi upřednostňuje svého syna z předchozího manželství Václava, bylo jejich společné soužití harmonické. Ostatně nejsou zprávy o tom, že by některé z Karlových manželství problémové bylo. Po smrti Karla IV. žila Alžběta ještě patnáct let. Zemřela v ústraní v Hradci Králové 14. února 1393.

Napsal Roman Jaroš

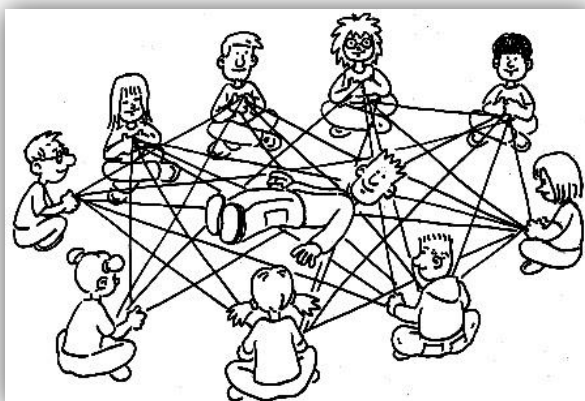
PREVENTIVNÍ PROGRAM V 6. TŘÍDĚ

Druhé setkání s pracovníci plzeňského P-centra se uskutečnilo

v úterý **11. února 2014**. Pokračoval tak preventivní program v naší šesté třídě, o kterém psala Dominika Laubrová v minulém čísle Jeseníčku. Náplní programu bylo zlepšování vztahů ve třídě. Dobré vztahy mezi spolužáky jsou důležité, ale k jejich dosažení vede dodržování určitých pravidel. Tak například není slušné skákat do řeči někomu, kdo právě mluví, nebo za zády někoho pomlouvati. Povíдали jsme si ale i o jiných věcech, které mohou dobré vztahy utužit, anebo poškodit. A my bychom měli vztahy mezi sebou zlepšovat.

Musím ještě dodat, že jsme také hráli hru s provázkem. Všichni jsme se na provázek postavili a pak se po něm přesouvali tak, abychom se seřadili abecedně podle křestních jmen. Přitom vždy jedna noha musela zůstat na provázku! Takže bylo třeba spolupracovat, jako jsme spolupracovali minule. Bylo to zajímavé, veselé i poučné.

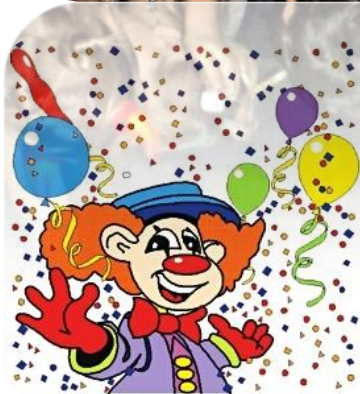
Napsala Štěpánka Šprincová

DĚTSKÝ KARNEVAL

Maskami, veselím,
taneční hudbou a soutěžemi
ožil jesenický kulturní dům
v sobotu 15. února.
Jak by ne, když v něm probíhal
oblíbený dětský karneval!

Jako vždy ho uspořádala ZŠ a MŠ Jesenice a jako vždy s velkým úspěchem. Na něm se programově podíleli Barbora a Honza Ladrovi, mladí profesionálové se svými pomocníky: žabákem Standou, myškou Týnkou a myšákem Edou. Děti v maskách i bez masek byly nadšené. Výborně se bavily a také si odnesly spoustu hezkých cen z bohaté tomboly. Za sebe mohou prohlásit, že letošní karneval byl prostě SUPER!

Napsala Denisa Spurná, VIII. třída

OKRESNÍ KOLO OLYMPIÁDY V ANGLICKÉM JAZYCE

Ve středu **19. února 2014** proběhlo okresní kolo olympiády v anglickém jazyce. Naši školu v soutěži reprezentovali tito žáci: Michal Jelínek, Markéta Kinštová, Eva Konířová (kategorie I. A), Karel Červenka, Bára Havlíčková a Vláďa Jastrzebski (kategorie II. A).

Mladší žáci psali gramatický test, v němž se např. ověřovaly znalosti předložkových vazeb, neurčitých zájmen a členů i porozumění textu. Úkoly pro starší žáky zahrnovaly kromě porozumění textu a gramatických cvičení i poslechové cvičení. Nejlépe si z našich soutěžících vedl Vláďa Jastrzebski, který obsadil 9. - 12. místo.

Výsledky našich žáků lze najít v tabulkách na následující straně.

Mgr. Petra Hružová

KATEGORIE - I. A:

JMÉNO	MLUVNICE	KONVERZACE	BODY CELKEM	MÍSTO
Eva Koniřová	39	---	39	18. – 19.
Michal Jelínek	37	---	37	20.
Markéta Kinštová	29	---	29	21. – 22.

V kategorii I. A soutěžilo 24 žáků.

KATEGORIE - II. A:

JMÉNO	MLUVNICE	KONVERZACE	BODY CELKEM	MÍSTO
Vladimír Jastrzebski	- 11	---	- 11	9. – 12.
Karel Červenka	- 22	---	- 22	19.
Barbora Havlíčková	- 25	---	- 25	21. – 22.

V kategorii II. A soutěžilo 26 žáků.

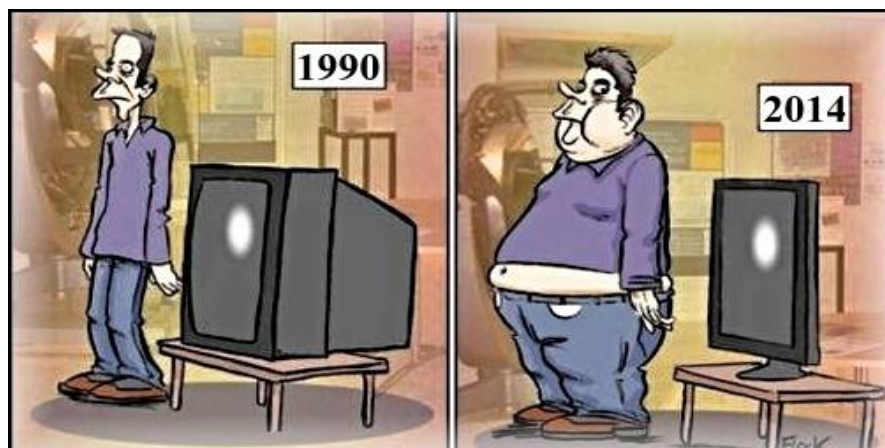
EXKURZE DO ISS JESENICE

Čtvrtek je běžným školním dnem, ale čtvrtek **20. února 2014** byl pro čtvrtou a pátou třídu naší školy jiný. Ten den jsme se totiž vydali s paní učitelkou Valešovou a paní učitelkou Vodrážkovou do Integrované střední školy Jesenice, abychom si vyzkoušeli některé dovednosti v tzv. tvořivých dílnách.

Nejprve jsme se seznámili s oborem Zahradník. Třídy se rozdělily na kluky a holky, a zatímco se holky pustily do aranžování květin, kluci šli sázet salát do skleníku. Potom se skupiny vyměnily. Vše, co jsme si vyrobili, jsme si mohli vzít domů.

Druhým oborem, kde jsme si přišli na své, byl Cukrář. Také tady jsme pracovali ve skupinách. Holky si vyzkoušely výrobu marcipánových prasátek a kluci výrobu malých dortíků. Samozřejmě jsme si potom činnosti opět vyměnili a opět jsme si mohli své výrobky odnést domů. Bylo to moc hezké a všem se nám to velice líbilo!

Napsaly: Katka Dohnalová, Aneta Moučková a Adéla Parpelová, V. třída

Toto kolo navazuje na nedávnou přednášku společnosti PENTHEA o PŘÍRODĚ KOLEM NÁS.

OCHRANA PŘÍRODY

Spousta druhů živočichů se stěhuje do m..... kvůli p....., kterou zde tak hojně nachází. Do těchto oblastí se stěhují i za t....., které mnoho budov, aut, továren, atd. vydává. Je zde o několik °C t..... než v jejich přirozeném prostředí. Díky tomu však dochází i ke zranění mnoha zvířat. Za jediný rok se jich v celé ČR zachrání 10 000, z toho 2 500 jen z Prahy.

ROSTLINY

Rostliny jsou nepostradatelné pro život všech organismů na Zemi. V jejich buňkách probíhá děj zvaný f.....

Nejstarším stromem a zároveň nejstarším organismem na světě je b..... o..... ze Severní Ameriky jménem Metuzalém, který je starý zhruba 4 600 let. Nejstarším stromem v ČR je dub O....., nazvaný podle českého knížete z 11. století. Nachází se v městečku P..... a je starý asi let. Zde se podle pověsti seznámil kníže s pradelnou Boženou, která se stala jeho ženou.

BEZOBRATLÍ

Často se v našich domácnostech objevuje ry..... domácí, která nám pomáhá tím, že požívá zbytky.

Na našich lustrech, v rozích stěn a na jiných místech se často nacházejí pavučiny. Tyto pavučiny vytváří pavouk tř..... velká nebo po..... domácí.

Ve starých knihách se často nachází št..... knihový, který měří asi 4 mm. Je plochý, proto může prolézat mezi listy knih. Díky tomu může chránit knihy před pisivkami.

Rezaví m..... bodají žihadlem stejně jako včely. Jsou to jejich vzdálení příbuzní.

Mravenec lesní nemá žihadlo, proto nás musí nejdříve kousnout, a poté vstříkne do rány kyselinu m..... Samotné kousnutí necítíme, cítíme až kyselinu vstříknutou do rány. Ta nás pálí a štípe.

OBOJŽIVELNÍCI

Každý obojživelník potřebuje k rozmnožování vodu.

M..... skvrnitý je vlastně „žába s ocasem“. Má velice zajímavé černožluté zbarvení těla, díky kterému je v lesním prostředí téměř neviditelný. Na ochranu má však jedové žlázy.

Kuňky využívají dvojí strategie ochrany. Hřbetní strana těla je hnědá, což jim umožňuje dobře se maskovat – jedná se o o..... zbarvení, kdežto břišní strana je oranžová či žlutá. V případě ohrožení dravcem se přetočí na záda a ukáže toto v..... zbarvení.

Mlok axolotl z Mexika má schopnost r....., což je schopnost dorůstání odlomených končetin či ocasu.

PLAZI

Všichni plazi jsou primárně s....., právě proto se musí vyhřívat na sluníčku, aby se jejich tělo ohřálo.

Autonomie je schopnost Tuto schopnost využívají plazi při útěku před nepřáteli.

Namaluj jednu rostlinu a jednoho živočicha, který je něčím zajímavý. Napiš čím.

Vypracované úkoly 6. kola odevzdej V. Hronovi nebo paní učitelce Knappové do 3. 3. 2014.

Americký přírodní park Yellowstone National Forest ukrývá jednu z největších záhad. Narazíte tu na vysoký kaštan, v jehož koruně vězí ohromný balvan o rozměrech připomínajících spíš menší skalní útes. Po čase se ukázalo, že tento jev není v oblasti rozlehlého lesa jediný.

Veliký kus kamene byl po lovcí pojmenován Gobblerova skála a stal se vyhledávanou turistickou atrakcí. Jeho hmotnost odborníci odhadli přibližně na 200 kilogramů. Zatím však nikdo nedokázal přesvědčivě vysvětlit, jak se kus horniny mohl na strom dostat. Byl pevně usazen tak, jako by jej tam někdo záměrně položil. O pár týdnů později obdivovatelé nevídaného jevu objevili ještě další dva bludné kameny – tentokrát v korunách platanů. Oba byly asi o polovinu menší, ale ani v tomto případě nebyl nikdo schopen rozumně objasnit, jak se „do listnáčů“ dostaly.

KDO JE TAM USADIL?

Jasně je, že balvany nemohly být do korun stromů umístěny v době, kdy byly jejich kmemy mladé. Křehké větve by hmotnost pískovcových masivů totiž v žádném případě neudržely. Musely se tam tedy dostat později. Někteří odborníci se domnívají, že se na jejich umístění v korunách stromů mohla podílet nějaká přírodní událost. Těžko si lze ale představit, že by se na tom podílely vítr, tornádo či třeba povodeň, neboť balvany na stromech pevně „sedí“ bez zjevného poškození větví.

Předpoklad, že šlo o kanadský žertík někoho, kdo sem s pomocí techniky kameny umístil, také nezní příliš věrohodně. Jejich hmotnost, rozměry a způsob posazení tomu očividně odporují. Ohromné balvany navíc vypadají, jako by je nějaký obr do korun velmi opatrně položil.

NEZNÁMÁ SÍLA?

Další z teorií si pohrává s myšlenkou, že obrovskou pískovcovou masu vsadila do stromů nějaká cizí, nám neznámá síla. Zastánci tohoto názoru se opírají zejména o fakt, že kameny ve větvích jsou umístěny velmi citlivě a působí, jako kdyby byly jejich přirozenou součástí.

Nejvíce lidí se ale kloní k názoru, že balvany do koruny kaštanu a platanů s největší pravděpodobností „uložilo“ tornádo. Myšlenka vychází z představy, že byly ohromnou silou vzdušných proudů vyhozeny do velké výšky, odkud spadly dolů, některé opět na zem, jiné do středu korun vzrostlých stromů, aniž by je výrazně poškodily.

Různé hypotézy by mohl potvrdit (či vyvrátit) důkladnější průzkum okolí. Zejména pak zkouška stromů, jejich nosnosti, kůry a schopnosti regenerace.

Zdroj: Magazín 2000 záhad, č. 1/2013, str. 31.

ČTENÁŘSKÁ SOUTĚŽ JESENÍČKU

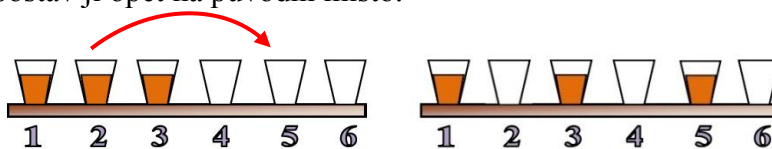
ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 11/2013-2014:

1. ŠEST SKLENIC

Stačí pouze jediný tah. Vezmi druhou sklenici, její obsah přelij do páté sklenice a postav ji opět na původní místo.

2. KRUHOVKA

Raptor.

OSMISMĚRKA Jinan dvoulaločný – Ginkgo biloba:

Strom dorůstající výšek 40 metrů, s kuželovitou až ... (**tajenka**). Původ jinanu je sporný, jeho domovem je snad východní Čína. Do Evropy byl dovezen kolem roku 1730. Je slunnou dřevinou snášející i velmi tuhé zimy. Daří se mu na hlubokých středně vlhkých a úrodných půdách. Je velmi hodnotnou parkovou dřevinou.

T	P	L	E	R	R	V	M	B	B	Z	L	K	O	Z	L	Y	T
O	S	L	A	V	A	E	Ý	R	L	L	V	A	O	D	Ě	R	K
O	S	O	T	D	D	K	C	K	T	O	Í	Ě	K	R	O	Ž	O
O	P	D	L	I	Ě	I	L	A	L	E	B	Z	Ř	J	O	R	N
Č	I	N	C	S	T	N	O	U	K	E	M	H	K	I	A	Z	V
U	K	Í	N	V	I	Ž	Í	Ř	P	I	N	O	A	O	N	B	E
R	N	K	K	O	L	V	N	R	E	Š	L	E	R	J	S	E	N
A	U	U	F	A	N	O	U	Š	E	K	N	B	K	A	O	T	C
O	T	A	N	D	E	M	U	O	A	R	D	N	U	T	B	B	E
F	Í	K	L	A	V	Í	R	I	S	T	A	T	O	P	O	L	A
P	O	D	P	A	T	E	K	Í	V	O	L	S	Í	Ř	P	K	A

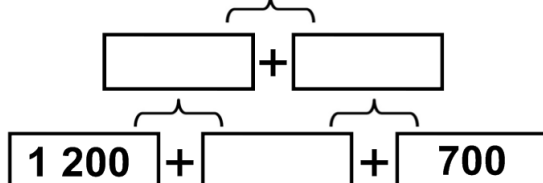
SLOVA K VYŠKRTÁNÍ: ACER, ALBA, BAJKAL, BAROMETR, BLÍZKOST, BRKA, ČIN, FANOUŠEK, FÍK, KLAVÍRISTA, KONVENCE, KOROZE, KRÉDO, LADĚNÍ, LANKO, LAUR, LODNÍK, LOPOTA, MEDICÍNA, NOE, OBHAJOBA, OSLAVA, OSLE, PLTI, PODPATEK, PŘÍSLOVÍ, PŘÍZIVNÍK, PUBLIKACE, ROD, ŘEK, SOUVISLOST, SPIKNUTÍ, ŠPULKA, TANDEM, TOK, TROJKOLKA, TUNDRA, TYL, VÝKLENEK, ZVĚŘINEC.

ČÍSELNÁ PYRAMIDA

2 300

Doplň chybějící čísla tak, aby konečný součet na vrcholu pyramidy byl 2 300.

SOUTĚŽNÍ KUPON	
JMÉNO	
TŘÍDA	

